Кушма җөмлә синтаксисы

Кем тизрәк?

1.Нинди җөмләгә кушма җөмлә диләр?
2.Нинди җөмлә тезмә кушма җөмлә дип атала?
3. Тезмә кушма җөмлә нинди төрләргә бүленә?
4.Теркәгечле тезмә кушма җөмләдә, гади җөмләләрне үзара бәйләп, нинди теркәгечләр килә?

Тест «Тыныш билгеләр куелышы»

1.Таң беленүгә (1) ул (2) торып (3) йөри башлады.

(Р. Төхфәтуллин)

а) (1) өтер, (2) сызык;

ә) (1) өтер; ә) (1) өтер

б) (1) өтер, (2) өтер, (3) өтер;

в) тыныш билгеләре куелмый

2.Ярлар бик тар булса (1) ул (2) инеш.(Р.Фәйзуллин)

а) (1) өтер, (2) сызык;

ә) (1) өтер

б) (1)сызык, (2) өтер;

в) (1) ике нокта, (2) сызык.

а) (1) өтер), (2) сызык

3. Сүз (1) бер көнлек, тел (2) гомерлек. (М)

а) (1) өтер, (2)өтер;

ә) (1) ике нокта, (2) өтер;

б) (1)сызык, (2) сызык;

в) (1) ике нокта, (2) сызык.

б) (1) сызык, (2) (сызык

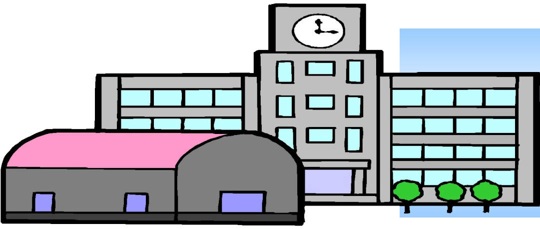

Тест «Тыныш билгеләр куелышы»

4. Ул атасына охшаган ( ) күп сөйләшми, эшли дә эшли. (Г.Әпсәләмов)

а) бернинди тыныш билгесе куелмый;

ә) ике нокта куела; ә) ике нокта

б) өтер куела;

в) сызык куела.

5. Гаяз корбан булу белән (1) аңарда булган батырлык (2) аңарда булган кыюлык (3) үземә (4) сиздермәстән (5) миңа күчте. (М.Әмир)

а) 2,4;   ә) 1, 2, 3, 5;   в) 2, 3;   г) 1, 2, 3.

ә) 1,2,3,5

6. Ләкин шунысы бераз ару ( ) бик әйбәт сукмак салынган. (Г.Ибраһимов)

а) сызык;

ә) өтер;

б) ике нокта; б) ике нокта

в) бернинди тыныш билгесе куелмый.

Җөмләләргә синтаксик анализ ясарга, схемаларын төзергә

1.Таң якынаеп, җил бераз басылгач, мин йокыга яттым. (Г.Ибраһимов)

2. Аквариум балыкларының төре күп булса да, тере почмакта аларның санын арттырам дип,анда теләсә нинди балык җибәрергә ярамый. (Гата Насыйров)

Орфографик күнекмә

Ъ һәм ь билгеләрен куегыз

Сәгат..ь

Ар..як ь

Кул..яулык ъ

Сәг..ди ъ

Ал..пинист ь

Тәк..дим ъ

Ил..нур

Биш...еллык ь

Перфокарта белән эшлибез

	1	2	3	4	5	6	7	8
Күләм җөмлә								
Урын җөмлә								
Сәбәп җөмлә								
Вакыт җөмлә								
максатҗөмлә								
Рәвеш җөмлә								
Шарт								

Перфокарта белән эшлибез

	1	2	3	4	5	6	7	8
Күләм җөмлә				*				
Урын җөмлә					*			
Сәбәп җөмлә						*		
Вакыт җөмлә		*						
максатҗөмлә								*
Рәвеш җөмлә	*							
Шарт							*	

Иярченле кушма җөмләләр

1.Ничек сөйләшенсә, шулай эшләдек тә. (Ә.Б.)
2.Өйгә тәмле аш исе таралгач, Сирай бабай да кузгала. (Г. С.)
3.Олылар үз итмәсә дә, балалар Бикәне яратты. (Г.Б.)
4.Кеше ничаклы иркәләнсә, чир дигән нәрсә шулчаклы ярата аны. (М.Ә.)
5.Бер читтә авылда Сабантуйларда гына күренә торган лимонад сатыла иде, шунда киттек. (Н.Ә.)
6.Яңгыр юктан бар җир кипте, корды. (Р.Ф.)
7.Аптырап карама син миңа, чыланса керфегем, күзләрем, йөзләрем. (И.И.)
8.Өем минем яктырсын дип, ут элдердем шәмнәргә. (Л.Л.)

Схемаларга туры китереп җөмләләр төзегез

1. (-кәч) , [ ] **2.** [ ], [ ], [ ] **3.** [ ] : ( )

4.

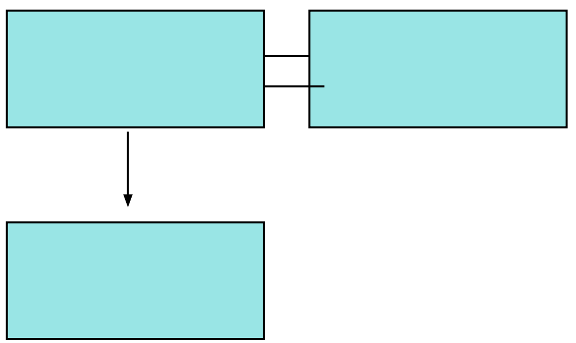

5.

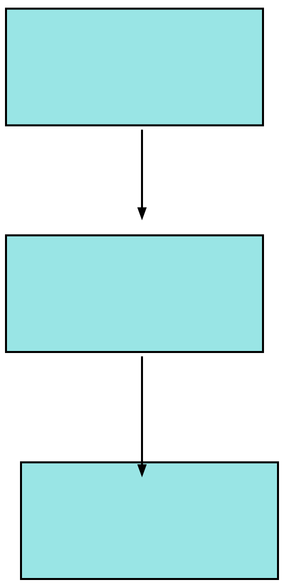

6.

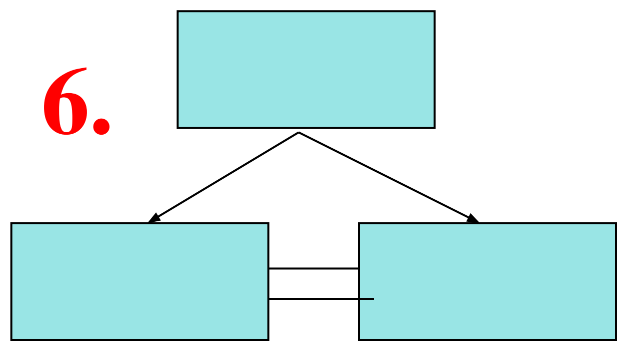

Өй эше

- “Җиңү язы якынлаша” темасына хикәя язарга.

Дәрестә нәрсә белдек?

1.Кушма җөмләләрне белү ни өчен кирәк?

2.Тыныш билгеләрен дөрес куя белүнең әһәмияте бармы?

3.Исәннәрнең кадерен бел,
Үлгәннәрнең каберен бел! –

дип язган Шәүкәт Галиев. Аның фикере белән килешәсезме? Фикерегезне дәлилләгез.

Кыңгырау ял итәргә чакыра

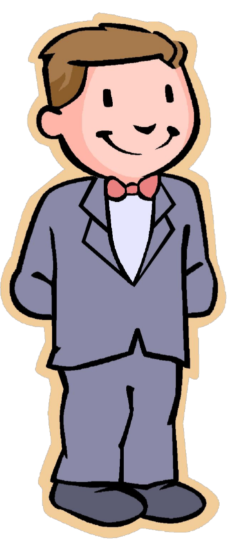

-Сау булыгыз!

-Дәрестә актив катнашуыгыз өчен рәхмәт! Хушыгыз!